

Program innowacyjny

Arteterapia dzieci z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym w szkole specjalnej za pomocą techniki ceramicznej

Realizowany w ramach projektu EFS Program Operacyjny Kapitał Ludzki
„Innowacyjne metody nauczania dzieci z upośledzeniem umysłowym
w powiecie lubelskim”

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Spis treści:

Wstęp.....	str.3
1. Autor innowacji	str.4
2. Osoby wdrażające innowację.....	str.4
3. Termin wprowadzenia innowacji.....	str.5
4. Miejsce realizacji	str.5
5. Opis innowacji.....	str.5
6. Zadania szkoły.....	str.7
7. Cele ogólne i szczegółowe.....	str.7
8. Treści nauczania.....	str.8
9. Założenia programowe kształcenia – treści programowe z podziałem na bloki tematyczne.....	str.9
10.Sposoby ewaluacji.....	str.14
11.Karta wdrożenia innowacji.....	str.18
12.Dokumenty wynikające z rozporządzenia o działalności Innowacyjnej.....	str.24

Wstęp

Program „ *Arteterapia dzieci z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym w szkole specjalnej, za pomocą techniki ceramicznej*” został opracowany w odpowiedzi na potrzeby uczniów naszej szkoły i obejmuje treści oraz działania skierowane do nich. W związku ze zdiagnozowanymi problemami związanymi z adaptacją niektórych wychowanków oraz występującymi zaburzeniami w zachowaniu poszukiwałam nowych, ciekawszych metod oddziaływania pedagogicznego. Moje wieloletnie doświadczenie w pracy z dziećmi, spostrzeżenia oraz obserwacje nauczycieli i rodziców zebrane i opracowane na podstawie przeprowadzonych wywiadów, ankiet, rozmów wskazały potrzebę opracowania i wprowadzenia w naszej szkole programu innowacji.

Program „ *Arteterapia dzieci z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym w szkole specjalnej, za pomocą techniki ceramicznej*” ma na celu wspieranie rozwoju dziecka upośledzonego umysłowo w stopniu umiarkowanym poprzez terapię techniką ceramiczną. Stanowi wzmocnienie edukacji szkolnej. Trudne do wykształcenia umiejętności, zachowania i postawy uczniów z uwagi na różnorodne ograniczenia rozwojowe będą wspierane w formie zajęć pozalekcyjnych.

Wprowadzenie w szkole nowej metody, wpłynie na rozwój zdolności i zainteresowań artystycznych, przyczyni się do poprawy funkcjonowania społecznego poprzez nabycie przez uczniów umiejętności rozładowania negatywnych emocji, rozwiązywania sytuacji konfliktowych. W wyniku realizacji innowacji pedagogicznej wychowanki nauczą się współdziałania w grupie, odpowiedzialności, prawidłowej komunikacji z otoczeniem.

Zakres tematyczny programu - „ *Arteterapia dzieci z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym w szkole specjalnej, za pomocą techniki ceramicznej*” związany jest z jedną z ciekawszych i rozwijających różnorodnie umiejętności metodą pracy, gdzie uczniowie mogą osiągać równowagę emocjonalną, poczucie bezpieczeństwa – podstawę do pracy nad kompensowaniem braków i dysfunkcji rozwojowych. Pozwala zapewnić wszechstronny, możliwie jak najlepszy rozwój.

Zadaniem programu jest wspomaganie podstawowej edukacji uczniów opartej na bazie podstawy programowej oraz poszerzenie tematyki realizowanych zajęć. Zakres treści wykracza ponad podstawę programową wpływając na jej realizację.

Założeniem programu jest zaproponowanie uczniowi ciekawych, nie stosowanych dotychczas form pracy. Lepsze poznanie ucznia, pomoże rozwiązywać problemy pojawiające się w trakcie jego pobytu w naszej szkole oraz nauczy dziecko radzić sobie z nimi poza nią. Zajęcia wymagają przeznaczonych do tego pracowni wyposażonej w odpowiedni sprzęt, narzędzia, urządzenia i materiały. Zajęcia programu realizowane będą w formach pozalekcyjnych.

Program wskazuje kierunki pracy z dziećmi z upośledzeniem umysłowym poprzez cele kształcenia i wychowania. Zawiera opis założonych osiągnięć ucznia i propozycje metod ich oceny, z uwzględnieniem standardów wymagań będących podstawą przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów, określonych w przepisach prawa oświatowego. Posiada analizę założeń dydaktycznych i wychowawczych, na jakich została oparta koncepcja programu oraz relację do zakresu podstawy programowej kształcenia ogólnego i warunków dotyczących jego realizacji. Opis sposobu ewaluacji programu w różnych obszarach oddziaływania oraz przykładowe narzędzia badań ewaluacyjnych pozwolą na osiągnięcie zaplanowanych rezultatów, które przyczynią się do poprawy funkcjonowania społecznego.

Innowacyjność programu polega na odpowiednim – pedagogicznym, psychologicznym i medycznym zdiagnozowaniu uczniów wskazując obszary komunikacji i kompleksowego oddziaływania na ich rozwój oraz dobraniu takich form, metod, technik i zakresu działań, które w danym okresie rozwoju dziecka są najbardziej odpowiednie, wskazują na trwałość, skuteczność, przygotowanie do funkcjonowania w społeczeństwie.

Wdrożenie programu do edukacji szkolnej wymaga wielu przygotowań organizacyjnych, wyposażenia technicznego i materiałowego oraz odpowiedniej kadry pedagogicznej.

1. Autor innowacji:

Mgr Krystyna Błach – wicedyrektor w Specjalnym Ośrodku Szkolno
– Wychowawczym w Bystrzycy

2. Osoby wdrażające innowację:

Mgr Krystyna Błach
Mgr Bożena Szyszko

3. Termin wprowadzenia innowacji: 09.2010

4. Miejsce realizacji: Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy w Bystrzycy, Szkoła podstawowa, Gimnazjum, Szkoła Przyspasabiająca do Pracy.

5. Opis innowacji:

Celem wprowadzenia w naszej szkole innowacji pedagogicznej jest wspomaganie rozwoju uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym poprzez arteterapię techniką ceramiczną.

Program ten powstał w oparciu o zdiagnozowane potrzeby i oczekiwania uczniów, rodziców i nauczycieli (wywiady, ankiety, obserwacja). Moje doświadczenie w pracy z uczniami spostrzeżenia oraz informacje zebrane od rodziców, nauczycieli wskazały potrzebę wprowadzenia zmian. Po analizie zdiagnozowanych potrzeb edukacyjnych, postanowiłam opracować program i wdrożyć innowację - „ *Arteterapia dziecka z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym w szkole specjalnej, za pomocą techniki ceramicznej*” .

Wprowadzenie innowacji wynika z możliwości jakie daje obcowanie ze sztuką poprzez uczestnictwo i tworzenie własnych form ekspresji osobom z upośledzeniem umysłowym. Duży wpływ na rozwój i prawidłowe funkcjonowanie także korygowanie zaburzonych funkcji mają zajęcia w pracowni artystycznej – ceramicznej. Trudna sytuacja materialna rodzin, niska świadomość rodziców, pochodzenie z małych miejscowości wiejskich utrudnia dzieciom niepełnosprawnym z mojej szkoły kontakt z szeroko pojmowaną sztuką.

Zajęcia garncarskie są nową, mało rozpowszechnioną metodą. Są poszerzeniem oddziaływań edukacyjnych szkoły.

Innowacja zakłada pobudzenie aktywności uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym ich możliwości poznawczych poprzez wspomaganie rozwoju przy pomocy nowoczesnej metody diagnozy i terapii jaką są zajęcia w pracowni ceramicznej.

Aktywność twórcza rozładowuje napięcia, a stworzone dzieło jest narzędziem terapeutycznym. Celem twórczości jest ekspresja uczuć a celem końcowym są korzystne zmiany zachodzące w zachowaniu i postawie ucznia o specjalnych potrzebach edukacyjnych wobec siebie i innych.

Konkretne działania są instrumentem określonej koncepcji terapeutycznej po to by uzyskać oczekiwane zmiany poprzez pobudzenie aktywności uczestników

zająć. Technika ceramiczna jedną z dziedzin terapii przez sztukę. Jest ona szczególnie przydatna do terapii osób z upośledzeniem umysłowym. Należy do technik rzeźbiarskich. Gлина, główny materiał należy do tworzyw bezkształtnych, który można modelować w dowolny sposób, nawet przypadkowy. Praca w glinie przynosi doskonały efekt terapeutyczny u osób nie kontrolujących emocji, agresywnych, daje możliwość wyżycia się. Pozwala zwiększyć poczucie własnej wartości u osób ograniczonych możliwościami. Gлина wyzwala samorzną aktywność twórczą u osób upośledzonych umysłowo. Drobnny ruch, wgniecenie już powoduje zmianę kształtu. Uczeń posługuje się tym tworzywem dla wyładowania ekspresji twórczej. Powstają nieraz formy przemyślane, celowe, czasem niezamierzone ale o dużych wartościach estetycznych. W tym wypadku uczeń uczestniczy w złożonym procesie obróbki ceramicznej. Samodzielnie modeluje formę, następnie po wypaleniu nadaje jej ostateczny wygląd. Służą do tego rozmaite, którymi pokrywa się gliniany czerep.

Wdrożenie innowacji pedagogicznej ma na celu: wyposażyć dziecko w niezbędne umiejętności dotyczące techniki ceramicznej, wiedzę z tego zakresu a także rozwijać jego indywidualne zdolności i zainteresowania oraz aktywność twórczą. Moim celem jest wyciszenie uczniów nadpobudliwych, stymulowanie uczniów wycofujących się, zahamowanych. Zakładam, że w wyniku udziału w zajęciach nastąpi poprawa koncentracji uwagi, pojawią się zdolności manualne oraz motoryka mała. Realizacja założeń programu przyczyni się do poprawy funkcjonowania społecznego poprzez nabycie przez uczniów umiejętności rozładowania negatywnych emocji, rozwiązywania sytuacji konfliktowych. W wyniku realizacji innowacji pedagogicznej wychowanek nauczy się współdziałania w grupie, odpowiedzialności, prawidłowej komunikacji z otoczeniem.

Proces kształcenia zyska na atrakcyjności a Tm samym wzrośnie motywacja uczniów do udziału w zajęciach edukacyjnych.

Zadaniem programu jest wspomaganie podstawowej edukacji uczniów opartej na bazie podstawy programowej oraz poszerzenie tematyki realizowanych zajęć. Zakres treści wykracza ponad podstawę programową wpływając na jej realizację.

Program – „ *Arteterapia dzieci z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym w szkole specjalnej, za pomocą techniki ceramicznej*” realizowany jest w ramach projektu EFS Program Operacyjny Kapitał Ludzki „Innowacyjne metody nauczania dzieci z upośledzeniem umysłowym w powiecie lubelskim” realizowanego w ramach priorytetu III (wysoka jakość systemu oświaty), działania 3.3. (poprawa jakości kształcenia), poddziałania 3.3.4. (modernizacja treści i metod kształcenia – projekty konkursowe)

Innowacja polega na:

- a) Wprowadzeniu zajęć dodatkowych w wymiarze 6 godzin tygodniowo dla grupy, w ramach których realizowany jest program z zakresu arteterapii w czterech blokach tematycznych: Wprowadzenie do techniki ceramicznej, Wprowadzenie elementarnych wiadomości o ceramice, Zastosowanie technik ceramicznych w działaniu, Prezentacja wytworów.
- b) Nowatorstwie stosowanej metody – technika ceramiczna
- c) Wprowadzeniu zajęć w formie pozalekcyjnej, podczas zajęć uczniowie poznają technikę ceramiczną, odbywać się będą kiermasze, wystawy, konkursy artystyczne.
- d) Kwalifikacji uczniów na zajęcia na podstawie przeprowadzonej diagnozy

6. Zadania szkoły

- a) Zapewnienie odpowiedniej bazy dydaktycznej niezbędnej do realizacji programu:
 - stworzenie pracowni (pomieszczenie, sprzęt do pracy)
 - wyposażenie jej w niezbędne narzędzia i materiały
- b) Zapewnienie nieodpłatnych wyjazdów na kiermasze, wystawy, konkursy artystyczne
- c) Współpraca z innymi placówkami celem uczestniczenia w kiermaszach, wystawach
- d) Współpraca z rodzicami celem ustalenia terminów wyjazdów, wsparcie przez rodziców przy ich organizacji
- e) Pomoc przy organizacji wycieczki do Skansenu, Cepelii, galerii ludowych
- f) Udostępnienie miejsca na wystawy prac uczestników zajęć, kiermasze

7. Cele ogólne i szczegółowe

Cele programu

Cel główny:

- Wspomaganie rozwoju poznawczego, emocjonalnego i społecznego uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym poprzez arteterapię techniką ceramiczną

Cele szczegółowe:

- Usprawnianie zdolności manualnych, motoryki rąk.
- Rozwijanie indywidualnych zdolności i zainteresowań oraz aktywności twórczej,
- wyciszenie uczniów nadpobudliwych,
- stymulowanie uczniów wycofujących się, zahamowanych
- uczenie umiejętności i potrzeby organizacji sobie czasu wolnego
- kształtowanie poczucia własnej wartości i swoich możliwości
- poprawa sprawności intelektualnej i społecznej uczestników projektu (poprzez funkcje terapeutyczne zajęć ceramicznych)
- poprawa rozwoju psychoruchowego i sprawności manualnej uczniów
- uatrakcyjnienie procesu kształcenia poprzez wdrożenie innowacji
- poprawa koncentracji uwagi
- podniesienie jakości życia, rozwoju osobowościowego i kompetencji społecznych uczniów
- pobudzanie do działań artystycznych, dostarczanie przeżyć emocjonalnych i estetycznych,
- Stymulowanie procesów wyobraźni i twórczego myślenia.
- Rozwijanie znajomości techniki ceramicznej

8. Treści nauczania

Wybrane treści nauczania zawarte w innowacji określają tematy, z którymi uczeń powinien się zapoznać w trakcie realizacji programu. Mają one na celu rozwijanie zaburzonych funkcji. Wszystkie planowane działania opierają się na podstawie programowej kształcenia ogólnego dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym, wykraczając poza nią poprzez zastosowanie nowatorskiej metody. Praca z dzieckiem zindywidualizowana. Układ treści spiralny podyktowany specyfiką pracy z dziećmi z upośledzeniem umysłowym. Diagnoza indywidualna każdego dziecka pozwoli dostosować zakres i rodzaj prowadzonych z nim zajęć. Treści będą realizowane w oparciu o bloki tematyczne.

Bloki tematyczne:

I. Wprowadzenie do techniki ceramicznej

1. Organizacja pracowni ceramicznej, narzędzia, urządzenia

2. Zasady bezpiecznego korzystania z pracowni

II. Wprowadzenie elementarnych wiadomości o ceramice

1. Ceramika w historii człowieka
2. Technologia mas ceramicznych
3. Wypalanie ceramiki
4. Barwienie ceramiki

III. Zastosowanie technik ceramicznych w działaniu

1. Modelowanie ceramiki
2. Techniki dekoracyjne

IV. Prezentacja wytworów

1. Instalacje przestrzenne
2. Wystawy
3. Kiermasze

9. Założenia programowe kształcenia – treści programowe z podziałem na bloki tematyczne

Bloki tematyczne:

I. Wprowadzenie do techniki ceramicznej

Działy tematyczne:

1. Organizacja pracowni ceramicznej, narzędzia, urządzenia
 - „Poznajemy pracownię” – zapoznanie z przeznaczeniem pomieszczeń, sprzętem, urządzeniami i narzędziami do obróbki gliny
 - „Mój warsztat pracy” – wyposażenie stanowiska pracy, przygotowanie narzędzi, deski, sprzątnięcie, zachowanie czystości, zapamiętanie miejsc i sposobów przechowywania i konserwacji narzędzi
2. Zasady bezpiecznego korzystania z pracowni
 - „Zapoznanie z zasadami bezpiecznego korzystania ze sprzętu, urządzeń, narzędzi”
 - „Opracowanie, zapisanie omówionych zasad bhp pracowni”

II. Wprowadzenie elementarnych wiadomości o ceramice

Działy tematyczne:

1. Ceramika w historii człowieka

- „Rys historyczny na temat powstania ceramiki”
- „Podstawowa terminologia, którą posługujemy się w pracowni”
- „Zanikający zawód – garncarz”
- „Ceramiczne naczynia użytkowe towarzyszące człowiekowi w życiu codziennym”

2. Technologia mas ceramicznych

- „Glina to czy plastelina?” – rodzaje surowców stosowanych do wyrobu ceramiki
- „Pracownia od kuchni” – sposoby przygotowania mas ceramicznych do pracy – ugniatanie, wałkowanie, wycinanie...
- Cechy charakterystyczne dla różnych rodzajów gliny
- Miejsce i sposób przechowywania
- Sposób i czas suszenia wyrobów
- Obróbka po wyschnięciu

3. Wypalanie ceramiki

- Pierwotne sposoby wypalania gliny, wypalanie w piecach elektrycznych
- Przygotowanie wyrobów do wypału na biskwit
- „Wypalanie pierwszych prac na biskwit” – załadunek pieca wyrobami wypalonymi na biskwit
- „Wypalanie wyrobów szkliwionych” – załadunek pieca wyrobami szkliwionymi

4. Barwienie ceramiki

- Rodzaje szkliwa
- Sposób przygotowania szkliwa do pracy
- Sposób przechowywania

III. Zastosowanie technik ceramicznych w działaniu

Działy tematyczne:

1. Modelowanie ceramiki

- Technika swobodnego formowania z wałeczków
„Co mi w duszy gra” – zajęcia mające na celu odblokowanie twórczego potencjału, pracę z własnymi emocjami, uczuciami
„Świeca – źródło światła w ciemności” – lampion
„Wiosno radosna czy to ty?” – wykonanie dzwoneczków

- „Domek dla krasnoludka” – lampiony świąteczne
- Technika swobodnego formowania z kulek
 - „Ozdobne naczynie – misa na owoce”
 - „Wielkanocny koszyczek, a w nim świąteczny baranek, zajaczek, kurczątka i jajo”
- Technika swobodnego formowania z plastrów
 - „Wykonanie ozdoby wiszącej”
 - „Ja i świat” – ryba, motyl, drzewo, domy...- wykonanie prostych form płaskich
 - „Kwiaty wśród zbóż” – swobodna działalność plastyczna, odciskanie zebranych na polu kłosów, kwiatów, liści
 - „Małe formy przestrzenne – kwiat, ptak, dzwoneczek” – nakładanie i wydrążanie kształtów
 - „Jesienne liście” – wykonanie elementów do instalacji przestrzennej, wykorzystanie materiałów naturalnych
 - „Idą święta” – ozdoby na choinkę – wycinanie przy pomocy foremek kształtów kojarzących się uczniowi ze świętami
 - „Maska wyraża co czuję” – rozwijanie aktywności twórczej i komunikacji niewerbalnej
- Technika łączona
 - „Skarbiec” – wykonanie puzderka na pamiątki
 - „Ogród w domu” – wykonanie ozdobnych donic
 - „Kocham Cię mamo” – prezent dla mamy
 - „Wiosno radosna czy to ty?” – wykonanie listków, kwiatuszków – przygotowanie elementów instalacji przestrzennej
 - „Idą święta” – szopka przestrzenna
 - „Prezenty pod choinkę” – Wykonanie koralików, wisiorków, miseczek poznanymi technikami
- Użycie form pomocniczych
 - „Wykonanie prostego przedmiotu użytkowego” – misa, cukiernica, podstawa...
- Użycie form gotowych i masy leejnej
 - „Dzban na jesienne kwiaty”
 - „ A może coś do kuchni – imbryk na herbatę”
 - „Jutro zaproszę gości – kubek na herbatę”
- Modelowanie na kole garncarskim
 - „Nie święci garnki lepią” – nauka modelowania na kole garncarskim
- Płaskorzeźba
 - „Śpiewający sad”
- Rzeźba
 - „Anioły są wśród nas”

„Portret babci i dziadka” – przedstawienie i wyrażenie postaci realnej

„Owad” – przedstawienie zjawisk fantastycznych

- Mozaika
- „Rudy, jesienny czas”

2. Techniki dekoracyjne

- Wykorzystanie faktur
- Gładzenie, wycinanie, odciskanie
- Mieszanie technik zdobniczych
- Szklwienie – przecieranie
- Szklwienie - przelewanie

IV. Prezentacja wytworów

Działy tematyczne:

1. Instalacje przestrzenne

- „ Grające drzewko” – wykonanie jesiennego drzewa
- „Nadchodzi wiosna” – różne odcienie zieleni
- „Czekamy na ciebie Święty Mikołaju” – elementy świąteczne
- „ Zakwitł nam świat” – barwy i kształty lata

2. Wystawy

- „ Nie święci z gliny lepią” – wystawa prac

3. Kiermasze

- „ Ja też potrafię” – organizacja i przeprowadzenie kiermaszu prac uczestników koła ceramicznego dla uczniów naszej szkoły, nauczycieli i rodziców

Metody i formy prowadzenia zajęć:

Metody:

Metody oparte na działaniu:

- metoda praktyczna – technika ceramiczna

Metody oparte na obserwacji:

- pokaz
- demonstracja

Metody oparte na słowie:

- dialogowe (pogadanka, dyskusja),
- rzadziej monologowe

Formy organizacji:

- praca indywidualna
- praca w grupach (jednolita i zróżnicowana)

Plan zajęć

Lp.	Blok tematyczny	Dział tematyczny	grupa		grupa		Razem godzin
			Semestr I 2010/11	Semestr II 2010/11	Semestr I 2011/12	Semestr II 2011/12	
I.	Wprowadzenie do techniki ceramicznej	Organizacja pracowni ceramicznej	2	2	2	2	8
		Zasady bezpiecznego korzystania z pracowni	2	2	2	2	8
		Razem	4	4	4	4	16
II.	Wprowadzenie elementarnych wiadomości o ceramice	Ceramika w historii człowieka	2	2	2	2	8
		Technologia mas ceramicznych	8	4	8	4	24
		Wypalanie gliny	10	4	10	4	28
		Barwienie ceramiki	6	4	6	6	22
		Razem	26	14	26	20	82
III.	Zastosowanie technik ceramicznych w działaniu	Modelowanie ceramiki	44	52	44	54	194
		Techniki dekoracyjne	4	4	4	4	16
		Razem	48	56	48	54	210
IV.	Prezentacja wytworów	Instalacje przestrzenne	4	4	4	4	16
		Wystawy	2	2	-	2	6
		Kiermasze	-	4	2	-	6
		Razem	6	10	6	6	28
		Razem godzin	84	84	84	84	336

10.Sposób ewaluacji

Ewaluacja Programu ma na celu wykazanie czy podjęte działania są skuteczne i osiągnane są efekty w postaci prawidłowego rozwoju psychospołecznego uczniów. W wyniku realizacji zajęć w poszczególnych blokach tematycznych uczeń powinien wykazać się znajomością poszczególnych technik ceramicznych, umiejętnością zorganizowania sobie czasu wolnego oraz skupienia uwagi na wykonywanej pracy. Będzie uczestniczył w różnych formach życia społecznego, zaprezentuje własne prace czerpiąc radość ze swego dzieła. Uczeń nabędzie potrzebę odnoszenia sukcesów. Poprawi się też jego funkcjonowanie społeczne dzięki zrozumieniu i stosowaniu norm współżycia społecznego, poprawnej współpracy w grupie. Uczeń nabędzie umiejętność rozładowania negatywnych emocji, wzrośnie jego umiejętność porozumiewania się z otoczeniem w sposób werbalny i pozawerbalny.

Ocena skuteczności podejmowanych działań w trakcie realizacji programu dokonywana będzie poprzez obserwację zachowań wychowanków na początku i na końcu realizacji programu za pomocą:

1. Karty obserwacji ucznia

2. Diagnozę z uczniem

Badanie osiągnięć edukacyjnych uczniów powinno być oparte głównie na obserwacji, ocenie zachowań i postępów w działaniach indywidualnych i zespołowych, sposobie komunikacji interpersonalnej w grupie rówieśniczej i wśród kadry pedagogicznej, prezentacji swoich osiągnięć, wytworów, wrażeń i oczekiwań. Metody badania osiągnięć uczniów powinny uwzględniać indywidualne potrzeby i możliwości uczniów, a dobrane techniki powinny wspomagać rozwój dzieci i rozwijać motywację do podejmowania działań. Formy prezentacji pracy uczniów zaplanowane w ostatniej części programu – organizacja wystaw, kiermaszy, konkursów stanowią niezwykle kształcący i motywujący element oceny i samooceny uczniów.

Arkusze oceny osiągnięć uczniów w kontekście poszczególnych sprawności przedmiotowych arteterapii oraz szkolnych wymagań osiągnięć uczniów może stanowić pomocne narzędzie określania poziomu postępów uczniów i rezultatów wdrażania programu innowacyjnego.

Karta obserwacji ucznia

Karta obserwacji ucznia została skonstruowana w celu oceny poziomu umiejętności ucznia na dwóch etapach realizowania programu. Ocenę poziomu umiejętności ucznia przeprowadzi nauczyciel pracujący z dziećmi techniką ceramiczną. Na tej podstawie dokonana zostanie analiza porównawcza umiejętności wychowanków, a co za tym idzie ocena czy podjęte działania były skuteczne i czy osiągnięto spodziewane efekty. Ocenie podlegają następujące umiejętności:

- I. Znajomość podstawowych pojęć ceramicznych
- II. Znajomość technik ceramicznych
- III. Estetyka wykonanej pracy
- IV. Umiejętność posługiwania się sprzętem i narzędziami
- V. Umiejętność organizowania stanowiska pracy
- VI. Stosowanie się do zasad bezpieczeństwa
- VII. Umiejętność doprowadzenia pracy do końca
- VIII. Nawiazywanie kontaktów osobistych w grupie
- IX. Umiejętność rozwiązywania sytuacji konfliktowych

Na początku i pod koniec wdrażania programu osoby odpowiedzialne za jego realizację w porozumieniu z wychowawcami, nauczycielami będą oceniać powyższe umiejętności według skali.

Zasady oceniania

0 – oznacza, że dane zachowanie (sprawność, umiejętność) nie znajduje się jeszcze w rejestrze prezentowanych przez ucznia zachowań (sprawności, umiejętności)

1-zachowanie występuje sporadycznie, czynność wykonywana jest z pomocą

2-uczeń funkcjonuje samodzielnie w danym zakresie

Diagnoza z uczniem

Druga metoda ewaluacji to Diagnoza z uczniem, dzięki której nauczyciel będzie mógł ocenić postępy uczestników zajęć oceniając w skali pięciostopniowej następujące sfery funkcjonowania ucznia:

- I. Komunikowanie się z otoczeniem
- II. Relacje społeczne
- III. Współdziałanie w grupie

- IV. Odpowiedzialność
- V. Postawa wobec zajęć

11.Karta wdrożenia innowacji

KARTA WDROŻENIA INNOWACJI

Tytuł innowacji: „ Arteterapia dzieci z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym w szkole specjalnej, za pomocą techniki ceramicznej”

1. INFORMACJE O SZKOLE:

- Nazwa szkoły : Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy w Bystrzycy
- Adres szkoły: Bystrzyca, 20 – 258 Lublin 62
- Telefon : (81)75 10 790
- E – mail: sosw-bystrzyca@tlen.pl
- Imię i nazwisko dyrektora : mgr Jerzy Banaszek

2. INFORMACJE DOTYCZĄCE AUTORA INNOWACJI

- Imię i nazwisko – Krystyna Błach
- Kwalifikacje zawodowe – mgr pedagogika opiekuńczo – wychowawcza, mgr pedagogika specjalna, mgr plastyka
- Zajmowane w szkole stanowisko – wicedyrektor
- Autor ukończył formy doskonalenia w zakresie działalności innowacyjnej:

TAK/NIE

- Autor innowacji deklaruje chęć udziału w formach doskonalenia poświęconych tej tematyce:

TAK/NIE

- Jeśli tak, proszę wpisać jaka tematyka z tego zakresu byłaby państwu przydatna?

- Autor posiada doświadczenie w zakresie prowadzenia działalności innowacyjnej:

TAK/NIE

3. INFORMACJE DOTYCZĄCE OPRACOWANIA INNOWACYJNEGO

A. Rodzaj innowacji:

- metodyczna – nowa technika, nie objęta podstawą programową
- programowa – uzupełniająca treści objęte podstawą programową, techniką

B. Zakres innowacji

- Programem zostaną objęci uczniowie z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym w różnym wieku. Rekrutacja zostanie dokonana na podstawie obserwacji nauczycieli, rodziców, psychologa. Rozpoznane problemy i zdiagnozowane potrzeby pozwolą na utworzenie dwóch grup uczniów uczestniczących w programie.

- Zajęcia, które obejmuje innowacja: Arteterapia dzieci z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym w szkole specjalnej za pomocą techniki ceramicznej odbywać się będą w wymiarze 6 godzin lekcyjnych tygodniowo na grupę w czasie wdrażania programu.

- Czas trwania innowacji : 09.2010 – 03.2012

- Przyczyny powstania innowacji:

- Wzbogacenie oferty edukacyjnej szkoły,
- Dostosowanie oferty dydaktycznej do postępu technicznego i potrzeb społecznych
- Rozwój zdiagnozowanych dysfunkcji u uczniów

- Podniesienie efektywności kształcenia i wychowania
- Na czym polega nowatorstwo opracowania:
 - Opisywana innowacja pedagogiczna wychodzi poza ramy obowiązującego w Specjalnym Ośrodku Szkolno – Wychowawczym programu nauczania, wprowadza nowe bardzo przydatne treści nauczania z zakresu różnych technik ceramicznych
 - Jest uzupełnieniem, rozszerzeniem treści nauczania techniki, plastyki
 - Jest doskonałą metodą terapii w placówce, w której uczą się i mieszkają dzieci z tak różnorodnymi dysfunkcjami
 - Wprowadzenie innowacji zostało poprzedzone diagnozą w środowisku
 - Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy w Bystrzycy zapewnia odpowiednie warunki kadrowe i organizacyjne, niezbędne do realizacji programu.

- Przewidywane efekty:

Po realizacji zadań wynikających z programu innowacyjnego uczeń:

- zna techniki ceramiczne
- zna podstawowe terminy
- zna zasady bezpieczeństwa obowiązujące w pracowni
- zna sposoby wyciszenia negatywnych emocji

Po realizacji zadań wynikających z programu innowacyjnego uczeń:

- umie wykonać proste przedmioty z gliny różnymi technikami
- potrafi posługiwać się fachowym słownictwem
- umie stosować zasady obowiązujące podczas zajęć
- umie współpracować w grupie
- potrafi zorganizować sobie czas wolny
- umie skupić się na wykonywaniu czynności
- umie wykonać prostą pracę do końca

Po realizacji zadań wynikających z programu innowacyjnego uczeń powinien wykazywać:

- potrzebę uczestniczenia w życiu artystycznym placówki
- wiarę we własne siły i możliwości
- wiedzę z zakresu technik ceramicznych
- cierpliwość przy wykonywaniu pracy, koncentrację uwagi
- poprawę sprawności manualnej
- poczucie własnej wartości
- umiejętność organizacji sobie czasu wolnego

C. Sposoby ewaluacji:

Ewaluacja Programu ma na celu wykazanie czy podjęte działania są skuteczne i osiągnane są efekty w postaci prawidłowego rozwoju psychospołecznego uczniów. W wyniku realizacji zajęć w poszczególnych blokach tematycznych uczeń powinien wykazać się znajomością poszczególnych technik ceramicznych, umiejętnością zorganizowania sobie czasu wolnego oraz skupienia uwagi na wykonywanej pracy. Będzie uczestniczył w różnych formach życia społecznego, zaprezentuje własne prace czerpiąc radość ze swego dzieła. Uczeń nabędzie potrzebę odnoszenia sukcesów. Poprawi się też jego funkcjonowanie społeczne dzięki zrozumieniu i stosowaniu norm współżycia społecznego, poprawnej współpracy w grupie. Uczeń nabędzie umiejętność rozładowania negatywnych emocji, wzrośnie jego umiejętność porozumiewania się z otoczeniem w sposób werbalny i pozawerbalny.

Ocena skuteczności podejmowanych działań w trakcie realizacji programu dokonywana będzie poprzez obserwację zachowań wychowanków na początku i na końcu realizacji programu za pomocą:

1. Karty obserwacji ucznia

2. Diagnozę z uczniem

Badanie osiągnięć edukacyjnych uczniów powinno być oparte głównie na obserwacji, ocenie zachowań i postępow w działaniach indywidualnych i zespołowych, sposobie komunikacji interpersonalnej w grupie rówieśniczej i wśród kadry pedagogicznej, prezentacji swoich osiągnięć, wytworów,

wrażeń i oczekiwań. Metody badania osiągnięć uczniów powinny uwzględniać indywidualne potrzeby i możliwości uczniów, a dobrane techniki powinny wspomagać rozwój dzieci i rozwijać motywację do podejmowania działań. Formy prezentacji pracy uczniów zaplanowane w ostatniej części programu – organizacja wystaw, kiermaszy, konkursów stanowią niezwykle kształcący i motywujący element oceny i samooceny uczniów.

Arkusze oceny osiągnięć uczniów w kontekście poszczególnych sprawności przedmiotowych arteterapii oraz szkolnych wymagań osiągnięć uczniów może stanowić pomocne narzędzie określania poziomu postępów uczniów i rezultatów wdrażania programu innowacyjnego.

Karta obserwacji ucznia

Karta obserwacji ucznia została skonstruowana w celu oceny poziomu umiejętności ucznia na dwóch etapach realizowania programu. Ocenę poziomu umiejętności ucznia przeprowadzi nauczyciel pracujący z dziećmi techniką ceramiczną. Na tej podstawie dokonana zostanie analiza porównawcza umiejętności wychowanków, a co za tym idzie ocena czy podjęte działania były skuteczne i czy osiągnięto spodziewane efekty. Ocenie podlegają następujące umiejętności:

- X. Znajomość podstawowych pojęć ceramicznych
- XI. Znajomość technik ceramicznych
- XII. Estetyka wykonanej pracy
- XIII. Umiejętność posługiwania się sprzętem i narzędziami
- XIV. Umiejętność organizowania stanowiska pracy
- XV. Stosowanie się do zasad bezpieczeństwa
- XVI. Umiejętność doprowadzenia pracy do końca
- XVII. Nawiązywanie kontaktów osobistych w grupie
- XVIII. Umiejętność rozwiązywania sytuacji konfliktowych

Na początku i pod koniec wdrażania programu osoby odpowiedzialne za jego realizację w porozumieniu z wychowawcami, nauczycielami będą oceniać powyższe umiejętności według skali.

Zasady oceniania

0 – oznacza, że dane zachowanie (sprawność, umiejętność) nie znajduje się jeszcze w rejestrze prezentowanych przez ucznia zachowań (sprawności, umiejętności)

1-zachowanie występuje sporadycznie, czynność wykonywana jest z pomocą

2-uczeń funkcjonuje samodzielnie w danym zakresie

Diagnoza z uczniem

Druga metoda ewaluacji to Diagnoza z uczniem, dzięki której nauczyciel będzie mógł ocenić postępy uczestników zajęć oceniając w skali pięciostopniowej następujące sfery funkcjonowania ucznia:

- VI. Komunikowanie się z otoczeniem
- VII. Relacje społeczne
- VIII. Współdziałanie w grupie
- IX. Odpowiedzialność
- X. Postawa wobec zajęć

D. Finansowanie innowacji

Program jest realizowany w ramach projektu EFS Program Operacyjny Kapitał Ludzki „Innowacyjne metody nauczania dzieci z upośledzeniem umysłowym w powiecie lubelskim” realizowanego w ramach priorytetu III (wysoka jakość systemu oświaty), działania 3.3. (poprawa jakości kształcenia), poddziałania 3.3.4. (modernizacja treści i metod kształcenia – projekty konkursowe). Innowacja wymaga dodatkowego finansowania (6 godzin x 56 tygodni = 336 godzin na grupę). Program z arteterapii prowadzony będzie w dwóch grupach.

LITERATURA:

1. Jolanta Madej – „**Ceramika w edukacji szkolnej**” – poradnik metodyczny dla nauczycieli, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 2002
2. **Podręcznik ceramika** Steve Mattison, Wyd. Arkady, wrzesień 2006
3. **"Pracownia - miejsce spotkań ze sztuką"** pod red. Zofii Bisiak i Justyny Gębskiej, WydNCK, Warszawa 2004
4. **"WEDGWOOD Ceramika XVIII-XX wieku"**
5. **"Ceramika. Projekty i techniki"** wydawnictwo: Arkady, Maj 2004
6. **"Ceramika" PRAKTYCZNY PORADNIK CERAMIKA** Josie Warshaw ARKADY 2004
7. **"Techniki Ceramiki Artystycznej"** Pravoslav Rada Przekład: Leon Kuciński Wydawnictwo : Wydawnictwo Artystyczne i Filmowe, Warszawa, 1993
8. **„Arteterapia jako metoda wspomagająca”**, E. Marek, Poznań 1998
9. Josie Warshaw **CERAMIKA PRAKTYCZNY PORADNIK**, Wydawnictwo: ARKADY, Warszawa 2004
10. Gloton R., Cero C. „**Twórcza aktywność dziecka**”, WSiP, Warszawa, 1985

12. Dokumenty – załączniki wynikające z rozporządzenia o działalności innowacyjnej:

1. Uchwała Rady Pedagogicznej w sprawie wprowadzenia innowacji
2. Zgoda autora na jej wprowadzenie w szkole